

Л. Жижко М.В.

Прошу довести до відома
суддів та розмістити
дане звернення
на інтернет-сторінці суду

Л. Жижко
10.12

Голові Залізничного районного суду м. Львова
Бориславському Юрію Любомировичу
79013, м. Львів, вул. С.Бандери, 3

Громадської організації «Кредитний майдан»
в особі голови Яковини Олександра Васильовича
79000, м. Львів, вул. Січових Стрільців, 3

Звернення громадян

(в порядку ЗУ «Про звернення громадян»)

Шановний Бориславський Юрій Любомирович,

Громадська організація «Кредитний майдан» звертається до Вас з колективним листом щодо розгляду суддями Залізничного районного суду м. Львова справ щодо захисту прав споживачів у спорах, що виникають з кредитних правовідносин.

На нашу думку судді Залізничного районного суду м. Львова не завжди дотримуються рішення Конституційного суду від 10.11.2011 року у справі № 1-26/2011, ЗУ «Про захист прав споживачів», Постанови НБУ №168, інших нормативно-правових актів України при розгляді справ щодо захисту прав споживачів при визнанні недійсними кредитних договорів.

Підставою нашого звернення стало те, що судді не надають належної оцінки вказаним нормативно-правовим актам та не беруть їх до уваги при розгляді справ по суті.

В більшості випадків, підставами звернення до суду з позовами про визнання недійсним кредитного договору є те, що в кредитних договорах відсутня інформація про сукупну вартість кредиту, абсолютне значення подорожчання кредиту, реальну процентну ставку, детальний графік платежів або якщо така інформація існує, то вона розрахована не вірно. В деяких випадках детальний графік платежів взагалі відсутній.

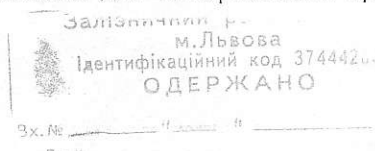
Окрім того, в кредитних договорах не вказано розрахункові рахунки, з яких Банк повинен видати кредитні кошти і на які споживач повинен законно зараховувати валюту, хоча така інформація обов'язково повинна бути зазначена, що впливає з постанов Національного Банку України.

В своїй сукупності, вказані недоліки кредитних договорів є підставами визнання таких недійсними, оскільки сторони в момент укладення договору не досягли взаємної згоди щодо усіх істотних умов договору, а споживачі банківських послуг, за такими договорами, через недбалість працівників банків або через їх свідоме ненадання інформації позичальникам, стали жертвами банківського свавілля, що призвело до масового, грубого порушення прав фізичних осіб та дисбалансу цивільних прав та обов'язків, що впливають з договорів про надання споживчих кредитів.

У зв'язку з наведеним, враховуючи, що фізичні особи – споживачі банківських послуг, виявилися найменш захищеними від фінансово-економічної кризи, що сколихнула нашу державу, сьогодні як ніколи є актуальним забезпечення надання якісного, правового, європейського правосуддя, систематизація судової практики, її аналіз та оцінка при вирішенні конкретної судової справи про захист прав споживачів, що виникають з кредитних правовідносин.

З метою єдиного застосування законодавства України, забезпечення фактичного, а не формального захисту рівності сторін судового процесу, вважаємо за необхідне доповнити свій лист посиланнями на деякі законодавчі акти України, судову практику та рішення Конституційного суду України, які захищають позичальників – споживачів фінансових послуг. Ми звертаємося до Вас, шановний Бориславський Юрій Любомирович, з проханням довести ці посилання до суддів Залізничного районного суду м. Львова для використання при розгляді судових справ.

Григор'єв З.С.
09.12.11

1. Щодо звільнення від сплати судового збору.

Позивач звільнений від сплати судового збору на підставі ч.3 ст. 22 Закону України «Про захист прав споживачів» (п.6 постанови пленуму ВССУ 30.03.2012 № 5 Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин).

Після внесення змін до ЗУ «Про судовий збір», з переліку осіб які звільняються від сплати судового збору було виключено категорію споживачів у спорах про захист їх прав. Вказане стало підставою для залишення суддями Залізничного районного суду м.Львова позовів у спорах про захист прав споживачів, за які не було проведено оплати судового збору, без розгляду. Проте така позиція суддів не відповідає положенням чинного законодавства, зокрема наведеної ст. 22 ЗУ «Про захист прав споживачів», яка є спеціальною нормою по відношенню до ЗУ «Про судовий збір» та підлягає застосуванню на рівні з іншими законами України.

Вибіркове застосування законодавства є неприпустимим, а поведінка суддів, які залишають позови без розгляду – незаконною та такою, яка порушує конституційне право громадянина на захист свого порушеного чи оспорюваного права в суді.

2. Щодо Рішення Конституційного Суду України від 10.11.2011 року № 15-рп/2011.

Конституційний Суду України в своєму рішенні від 10.11.2011 року № 15-рп/2011 (справа про захист прав споживачів кредитних послуг) зазначив, що держава, встановлюючи законами України засади створення і функціонування грошового та кредитного ринків (пункт 1 частини другої статті 92 Конституції України), має підтримувати на засадах пропорційності розумний баланс між публічним інтересом ефективного перерозподілу грошових накопичень, комерційними інтересами банків щодо отримання справедливого прибутку від кредитування і охоронюваними законом правами та інтересами споживачів їх кредитних послуг.

Що до офіційного тлумачення положень п.п. 22, 23 ст. 1, ст. 11, ч. 8 ст. 18, ч. 3 ст. 22 Закону України «Про захист прав споживачів» у взаємозв'язку з положеннями ч. 3 ст. 42 Конституції України (Держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів) визначено, що їх дія поширюється на правовідносини між кредитором та позичальником (споживачем) за договором про надання споживчого кредиту, що виникають як під час укладення, так і виконання такого договору.

Конституційний Суд України виходить з того, споживачу, як правило, об'єктивно бракує знань, необхідних для здійснення правильного вибору товарів (робіт, послуг) із запропонованих на ринку, а також для оцінки договорів щодо їх придбання, які нерідко мають вид формуляра або іншу стандартну форму (ч.1ст.634 ЦК). **Отже, для споживача існує ризик помилково чи навіть унаслідок уведення його в оману придбати непотрібні йому кредитні послуги.**

Вирішуючи питання, Конституційний Суд України в зазначеному рішенні послався на положення актів міжнародного права, зокрема на:

- Хартією захисту споживачів, схваленою Резолюцією Консультативної Асамблеї Ради Європи від 17 травня 1973 року N 543, яка передбачається, що надання товарів чи послуг, у тому числі у фінансовій галузі, не має здійснюватися за допомогою прямого чи опосередкованого обману споживача;
- Директиву 2005/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2005 року, де відносно несправедливих видів торговельної практики зазначається, що фінансові послуги через їхню складність та властиві їм серйозні ризики потребують встановлення детальних вимог, включаючи позитивні зобов'язання торговця. Оманливі види торговельної практики утримують споживача від поміркованого і, таким чином, ефективного вибору. Для підтримання впевненості споживачів загальна заборона несправедливих видів торговельної практики однаковою мірою повинна застосовуватися до тих із них, що виникають як за межами контрактних відносин між торговцем та споживачем, так і під час виконання укладеного контракту (пункти 9, 13, 14 преамбули зазначеної Директиви).

3. Щодо практики застосування судами положень ЗУ «Про захист прав споживачів»

Згідно ч. 12 постанови Пленуму Верховного Суду України №5 від 12.04.1996 р. «Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів» у справах за позовами про захист прав споживачів, порушених внаслідок недостовірної або неповної інформації про товар (роботу,

послугу), суд має виходити з припущення, що споживач не має спеціальних знань про властивості та характеристики

Частина 2 п.16. постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ № 5 від 30.03.2012 року «Про практику застосування судами законодавства при вирішенні спорів, що виникають із кредитних правовідносин» передбачено що суди повинні з'ясувати виконання банками чи іншими фінансовими установами положення статей 11, 18, 21 Закону України «Про захист прав споживачів» товарів (робіт, послуг).

Законом України «Про захист прав споживачів» та Постановою НБУ № 168 від 10.05.2007 р. затверджено «Правила надання банками України інформації споживачу про умови кредитування та сукупну вартість кредиту».

Банки при укладенні кредитних договорів споживчого характеру зобов'язані дотримуватися вимог вказаних нормативно-правових актів щодо змістового наповнення кредитного договору – в кредитному договорі має бути відображена уся інформація, вказана в Постанові НБУ №168, та така інформація має бути зрозуміла для позичальника та доведена до нього при укладенні кредитного договору.

4. Щодо призначення судово-економічної експертизи.

Для з'ясування обставин, що мають значення для справи і потребують спеціальних знань у галузі науки, мистецтва, техніки, ремесла, тощо, суд призначає експертизу за заявою осіб, які беруть участь у справі. Особи, які беруть участь у справі, мають право подати суду питання, на які потрібна відповідь експерта. Кількість і зміст питань, за якими має бути проведена експертиза, визначається судом. При цьому суд має мотивувати відхилення питань осіб, які беруть участь у справі. Особи, які беруть участь у справі, мають право просити суд провести експертизу у відповідній судово-експертній установі (ч.1, ч.3 , ч.4 ст.143ЦПК України).

При вирішенні питання про призначення експертизи суди повинні керуватися статтями 143-150 ЦПК, Законом України від 25 лютого 1994 року «Про судову експертизу», Інструкцією про призначення та проведення судами експертизи та експертного дослідження, підтвердженою наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 року, №53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 30 грудня 2004 року № 144/5), та враховуючи роз'яснення, дані в постанові Пленуму ВСУ від 30 травня 1997 року №8 « Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» (зі змінами, внесеними постановою від 25 травня 1998 року №15) з урахуванням особистостей правового регулювання захисту конкретних суб'єктивних справ.

Враховуючи те, що підставами недійсності кредитних договорів є неповнота фінансової інформації, відображеної в кредитному договорі, невірність проведених розрахунків або неспівпадіння таких розрахунків з тими, що зроблені позичальниками, фактично єдиною підставою підтвердження або спростування таких обставин є призначення судово-економічної експертизи, висновок якої і стане тим належним та достовірним доказом порушення прав позичальника, достатнім, в сукупності з іншими доказами, для винесення судом рішення на користь споживача банківських послуг.

Проте судді Залізничного районного суду м. Львова часто нехтують правами споживачів та не надають достатньої уваги їх клопотанням про призначення експертизи, що, у зв'язку з відсутністю в позичальників спеціальних фінансово-економічних знань, призводить до фактичної неможливості доведення допущених Банком порушень умов кредитного договору або положень Постанови НБУ №168, що в свою чергу призводить до процесуальної нівеляції принципу рівності та змагальності сторін судового процесу.

Крім того, на нашу думку, суддями Залізничного районного суду м. Львова при розгляді справ про захист прав споживачів, що виникають з кредитних правовідносин, не надається правова оцінка постанові Верховного Суду України від 06 листопада 2009 року №9 у співвідношенні до Постанови Пленуму Вищого Спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ №5 від 30.03.2012 року, тобто суддями не розмежовуються підстави визнання договорів недійсними з підставами про визнання договорів нікчемними, **що призводить до правового дисбалансу.**

В більшості випадків судді однобічно розглядають такі категорії справ на користь фінансових установ, ігноруючи повністю і рішення Конституційного Суду України і ЗУ «Про захист прав споживачів», які стають на захист прав фізичних осіб.

У зв'язку з наведеним ми просимо Вас, шановний Бориславський Юрій Любомирович провести робочу нараду з суддями Залізничного районного суду м.Львова щодо не надання ними правової оцінки положенням чинного законодавства, судової практики та позицій Конституційного суду України, що в свою чергу призводить до неправильного застосування норм матеріального та процесуального права та порушень прав та законних інтересів громадян України, як споживачів фінансових послуг.

Просимо врахувати в подальшій роботі висловлену громадою пропозицію щодо розгляду вказаної категорії справ у відповідності до єдиного підходу, сформованого Конституційним Судом України та Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Спираючись на інформацію зазначену вище, нормативної та прецедентної бази, щодо захисту прав споживачів фінансових послуг в судах, просимо Вас сприяти висвітленню і донесенню до судового корпусу Залізничного районного суду м. Львова даної інформації.

Зі свого боку ми, координатори ГО «Кредитний майдан», пропонуємо:

1. Активно брати участь у процесі збору інформації про рішення, ухвали та постанови пов'язані із захистом прав споживачів судами різних рівнів.
2. Доводити до вашого відома випадки прояву упередженості здійснення судочинства при розгляді справ пов'язаних із захистом прав споживачів суддями Залізничного районного суду м. Львова.

З повагою та надією на плідну співпрацю.

Координатор ГО «Кредитний майдан»

07 грудня 2015 року.

Олександр Васильович.